

ADDENDUM NEDERLAND - LIDSTAAT VAN DE EUROPESE UNIE

Onze gedragscode en dit addendum dienen als richtlijn voor de uitvoering van uw verantwoordelijkheden bij L-3. Deze richtlijn dekt niet alle voorkomende mogelijkheden. Wanneer zich conflictsituaties voordoen, dient u de juridische afdeling om hulp te vragen.

De ethische en zakelijke gedragscode van L-3 (verder te noemen: gedragscode) is van toepassing op iedereen die zaken doet namens L-3: medewerkers, directie en leden van ons bestuur (de Board of Directors). Deze gedragscode kan tevens van toepassing zijn op agenten, consultants, tijdelijke arbeidskrachten en anderen die namens L-3 handelen. Bovenal dient elke L-3-medewerker zich op ethisch verantwoorde wijze te gedragen.

In het bijzonder iedereen die L-3 vertegenwoordigt zal waarborgen dat:

- ethisch gedrag de basis vormt bij de uitvoering van ons werk
- wij onze eigen positie niet gebruiken of misbruiken voor persoonlijk gewin of anderszins moedwillig de wet overtreden
- onze acties geen directe of indirecte belangenverstrengeling creëren
- we hulp vragen wanneer dit nodig is

Eisen:

Als u een Amerikaans staatsburger bent die buiten de Verenigde Staten werkt, is het uw plicht om zowel de Amerikaanse wetten als de wet- en regelgeving van het land waarin u werkzaam bent, na te leven. Naar gelang de omstandigheden kunnen op alle andere personen, zowel de Amerikaanse als de buitenlandse wet- en regelgeving al dan niet van toepassing zijn. Naast de van toepassing zijnde Amerikaanse wet- en regelgeving dient iedereen die namens L-3 zaken doet in Nederland, te waarborgen dat hij of zij de wet- en regelgeving van Nederland en de Europese Unie met betrekking tot zakendoen in dit land, en met name de wet- en regelgeving met betrekking tot de functie van elke persoon binnen de L-3-organisatie, kent en naleeft. In de gevallen dat u niet zeker weet of een bepaalde wet op u van toepassing is, dient u onmiddellijk uw manager of de juridische afdeling te raadplegen.

Hieronder staan een aantal specifieke wetten met betrekking tot zakendoen in Nederland.

Meldingsplicht met betrekking tot wangedrag.

Amerikaanse Federale acquisitieregeling (*United States Federal Acquisition Regulation*) schrijft voor dat geloofwaardig bewijs van schendingen van Amerikaans federaal strafrecht met betrekking tot fraude, tegenstrijdige belang, omkoping of ongeoorloofde giften dienen te worden gemeld. Tevens dienen claims uit hoofde van de "*US Civil False Claims Act*" en gevallen waarbij substantieel teveel is betaald voor

een Amerikaans overheidscontract te worden gemeld. De voornoemde verplichtingen gelden tot drie (3) jaar na de definitieve afwikkeling van een contract (contract close-out). Om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen, dienen alle werknemers van L-3, conform de instructies uit de Ethische Code en Zakelijke Gedragscode van L-3, onmiddellijk melding te doen van enige situatie die mogelijk strafrechtelijk of civielrechtelijk is gesanctioneerd danwel er sprake is van een situatie waarbij er substantieel teveel is betaald voor een Amerikaans overheidscontract. Meldingen dienen te worden gedaan aan de verantwoordelijke *Ethics Officer* of de *Corporate Ethics Officer* van L-3. Melding van deze situaties is verplicht en zal worden afgehandeld conform Nederlands arbeidsrecht en de Nederlandse wet- en regelgeving aangaande de bescherming van persoonsgegevens. Deze zaken worden tevens behandeld conform de clause in dit addendum aangaande de bescherming van de privacy.

Geschenken en amusement: Nederlandse ambtenaren, buitenlandse ambtenaren en anderen dan ambtenaren

Titel VIII (artikelen 177, 177a en 178) van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht verbiedt het aanbieden van geschenken, doen van beloftes en verlenen van diensten aan een Nederlandse of buitenlandse ambtenaar met het oogmerk deze ambtenaar te bewegen om, in strijd met zijn plicht, op enige wijze en in enige vorm iets te doen of na te laten. Titel XXVIII (artikelen 362 - 364a) verbiedt Nederlandse en buitenlandse ambtenaren dergelijke geschenken, beloftes of diensten aan te nemen in de wetenschap dat deze hem of haar aangeboden zijn met het oogmerk om, in strijd met zijn plicht, op enige wijze en in enige vorm iets te doen of na te laten. Artikel 328ter verbiedt anderen dan ambtenaren, werkzaam in dienstbetrekking of optredend als lasthebber, naar aanleiding van hetgeen hij in zijn betrekking of bij uitvoering van zijn last heeft gedaan of nagelaten dan wel zal doen of nalaten, een gift of belofte aanneemt en dit aannemen in strijd met de goede trouw verzwijgt tegenover zijn werkgever of lastgever.

Iedereen die namens L-3 zaken doet, mag daarom nooit direct of indirect geld, een honorarium, een provisie, een krediet, een geschenk, een fooi, een artikel van waarde of enige vorm van vergoeding geven aan een Nederlandse of buitenlandse ambtenaar met het oogmerk een voorkeursbehandeling te krijgen of geven bij zakelijke transacties, of overheidsbeslissingen met betrekking tot L-3 op ongepaste wijze te beïnvloeden.

In Nederland bestaat er geen 'cultuur' voor het aanbieden van betalingen aan Nederlandse of buitenlandse ambtenaren van lagere overheden of van middenniveau (zoals politieagenten, douanemedewerkers en gemeenteambtenaren) om routinematige overheidsacties (zoals het verkrijgen van bepaalde vergunningen) te versnellen of waarborgen. L-3 adviseert u dan ook om zich hier van te onthouden, aangezien u een groot risico loopt gearresteerd en vervolgens gerechtelijk vervolgd te worden.

Plaatsen van overheidsopdrachten (aanbesteding)

Aanbesteden in Nederland is met name geregeld in het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Bao) en het Besluit aanbestedingen speciale sectoren (Bass). Deze besluiten zijn de omzettingsregelingen van twee Europese aanbestedingsrichtlijnen (2004/17/EG en 2004/18/EG). Het Bao is van toepassing op Nederlandse overheidslichamen (zoals de staat, de provincies en de gemeentes),

publiekrechtelijke instellingen en samenwerkingsverbanden tussen overheidslichamen en publiekrechtelijke instellingen. Het Bass is van toepassing op speciale sectorbedrijven of nutsbedrijven; dit zijn bepaalde bedrijven die gecontroleerd worden door de Nederlandse overheid of bedrijven waaraan de Nederlandse overheid bepaalde speciale of exclusieve rechten heeft verleend. Voorbeelden van dergelijke speciale sectorbedrijven zijn aanbieders van gas, water en elektra via een vast leveringssysteem. Andere voorbeelden zijn openbaar vervoer, havens en postbedrijven. Het komt regelmatig voor dat overheden een eigen aanbestedingsbeleid hebben onder de wettelijk verplichte bedragen uit het Bao en het Bass.

Mededinging

De mededingingswet is de belangrijkste antitrustwet in Nederland en waarborgt de concurrentie op de markt en zorgt zo voor de belangen van afnemers en consumenten. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) houdt toezicht op de naleving van deze wet. De NMa handhaaft het verbod op kartels en op misbruik van een economische machtspositie, en controleert daarnaast of fusies en overnames van grote omvang de concurrentie niet teveel beperken. Binnen de NMa zijn er een aantal afzonderlijke directies die toezicht houden op specifieke wet- en regelgeving op het gebied van elektriciteit, gas, de spoorsector, de luchtvaartsector en overig openbaar vervoer.

De NMa handhaaft - naast de Europese Commissie - ook de EU mededingingsregels in Nederland. Overigens kunnen particuliere bedrijven en instellingen ook naar de burgerlijke rechter stappen om de schending van het mededingingsrecht aan te vechten.

Vermijden van handel met voorkennis

De Wet op het financieel toezicht verbiedt handel met voorkennis; men spreekt van handel met voorkennis wanneer iemand aandelen of effecten verhandelt terwijl hij of zij prijsgevoelige informatie heeft die niet algemeen beschikbaar is. Niemand die zaken doet namens L-3, mag daarom aandelen of effecten kopen of verkopen op basis van wezenlijke informatie die niet voor iedereen bekend is; wezenlijke informatie is alle niet-publieke informatie die een redelijk oordelende investeerder als belangrijk zou beschouwen bij het nemen van investeringsbeslissingen. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) houdt toezicht op de naleving van de Wet op het financieel toezicht.

Valse verklaringen en declaraties

Volgens de titels XII en/of XXV van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht wordt, moedwillig een feit vervalsen of verbergen, een valse verklaring afleggen, fictieve of frauduleuze verklaringen afleggen of voorstellingen van zaken te geven of vervalste documenten te gebruiken op enige wijze en in enige vorm met het oogmerk een beslissing of de bereidheid tot het aangaan van een contract van een overheidslichaam te beïnvloeden, als een strafbaar feit beschouwd. Op grond van artikel 44 van Boek 3 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek vormt het afleggen van bovenvermelde valse verklaringen en het indienen van valse declaraties (bedrog) grond voor beëindiging van een overeenkomst die is aangegaan. Niemand die namens L-3 zaken doet, mag daarom valse verklaringen afleggen of valse declaraties doen.

Eerlijke behandeling en non-discriminatie

In artikel 1 van de Nederlandse grondwet staat dat iedereen die zich op Nederlands grondgebied bevindt, in gelijke gevallen gelijk behandeld dient te worden en dat discriminatie tegen personen op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, niet is toegestaan. Dit grondrecht heeft geleid tot de Algemene Wet Gelijke Behandeling, waarin in meer detail wordt ingegaan op de rechten op gelijke behandeling van iedereen die zich op Nederlands grondgebied bevindt. De Commissie Gelijke Behandeling houdt toezicht op de naleving van de Algemene Wet Gelijke Behandeling.

Waarborgen van gezondheid en veiligheid

De Nederlandse regelgeving met betrekking tot de handhaving van een gezonde en veilige werkomgeving is te vinden in de Arbeidsomstandighedenwet, of kortweg Arbowet, en de vele besluiten, voorschriften en richtlijnen over specifieke onderwerpen waarmee de wet is aangevuld. De Arbeidsinspectie houdt toezicht op de naleving van de Arbowet.

Zorg voor het milieu

Nederland heeft complexe wetgeving op het gebied van de bescherming van het milieu en de flora en fauna alsmede op het gebied van de ruimtelijke ordening. Enkele voorbeelden zijn de Wet milieubeheer, de Natuurbeschermingswet, de Flora en Faunawet, de (onlangs geheel vernieuwde) Wet op de ruimtelijke ordening, de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de diverse regelingen op het gebied van (het transport van) afvalstoffen. Veel van deze wetten zijn aangevuld met meer specifieke besluiten en voorschriften. Al deze regelgeving wordt actief gehandhaafd door de overheid en door speciaal opgerichte milieudiensten. Overtreding van deze regelgeving is in de meeste gevallen strafbaar gesteld als economisch delict op grond van de Wet economische delicten

Beschermen van de privacy

In artikel 10 van de Nederlandse grondwet staat dat iedereen die zich op Nederlands grondgebied bevindt, recht heeft op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer, met uitzondering van enkele wettelijke beperkingen (justitieel onderzoek, enz.). Artikel 10 stelt daarnaast specifiek dat de wet regels dient te stellen voor de bescherming van privacy in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens. Deze regels zijn voornamelijk te vinden in de Wet bescherming persoonsgegevens, de Wet politieregisters en de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens. Het College Bescherming Persoonsgegevens houdt toezicht op de naleving van de bovengenoemde wetgeving.

Nationale veiligheid (Strategische goederen)

Uitvoer uit een lidstaat van de Europese Unie betekent uitvoer uit de Europese Unie zelf. In dit kader is de volgende Europese en Nederlandse wetgeving van belang: Communautaire Douanewetboek van de Europese Unie en de vernieuwde Dual Use Verordening van mei 2009, de algemene Douanewet en de Sanctiewet.

Het Handboek Strategische Goederen van het Nederlandse ministerie van Economische Zaken legt (met name) exporteurs en handelaren uit op welke wijze de

exportcontrole op militaire goederen en goederen voor tweërlei gebruik (samen: strategische goederen of 'dual use' goederen) in Nederland wordt geregeld. Naast de algemene informatie over (wereldwijde) exportcontrole op militaire goederen en de diverse vergunningen, bestaat het handboek uit twee lijsten: de 'Munitions List' (de lijst van militaire goederen) en de 'Dual Use List' (de lijst van goederen voor tweërlei gebruik). Deze lijsten omvatten apparatuur, assemblages en componenten, bijbehorende testen, inspectie en productieapparatuur, materialen, software en technologie. Het is belangrijk dat iedereen die namens L-3 zaken doet, zich bewust is van het bestaan en de inhoud van het Handboek Strategische Goederen.